

bildningen och litteraturen numera söker ett stöd.

Och framför allt annat, huru skall någonsin litteraturen uppblomstra på ett annat språk än nationens eget? Är väl språket något för människan så likgiltigt, att hon kan kläda den bildning, hon af sitt fädernesland mottagit och med sin nation har gemensam, uti hvilken dräkt som helst? Man menar kanske: ljud som ljud, språk som språk; de äro olika sätt att meddela samma tankar. Men människan meddelar icke blott sina tankar i orden, hon tror och känner, vet och vill i ord, hennes tanke, hela hennes förnuftiga väsende röres och lefver uti språket. Huru skulle då en nations andlighet kunna uttala sig i något annat språk än dess eget? Med hvilken kärlek skall ett folk kunna omfatta yttringarna af densamma, då de framträda i en fremmande, lånad form, i hvilken det icke igenkänner sin egen verksamhet? – Man skall söka förebygga tillämpningen häraf, i det man säger: men Svenskan är ju de bildades i landet modersmål. Fråga då, om Svenskarne frånsagt sig detta språk såsom sitt! Eller äro dessa bildade födda af Svenska mödrar, hvilkas språk de tala? Hvarföre tillegna de sig då namnet Finnar? – Här finnes intet tredje. Antingen slafva de under en fremmande bildning jemte ett fremmande språk, och då bör detta ok afskuddas, eller de göra denna bildning och detta språk till sitt eget, och då afsäga de sig sin nationalitet.

Fåfängt är det altså att uppräknat andra orsaker till litteraturens låga ståndpunkt i landet. Man skrifver litet, läser litet, är kallsinnig, trög, idkar brödstudier; bokhandeln är dålig, förlagsrörelsen och honorarierna inga – hvad är allt detta annat än följer af de tvenne orsakerna: bildningen är underlägsen, ingen nationallitteratur finnes, hvilka tvenne omständigheter åter sammanhånga med och bero af hvarandra. Huru jollrande besvaras derföre icke frågan »Hvad bör göras»? med denna litanian: »om det Finska lynnets sjelftillräcklighet och kallsinnighet för yttre impulser kunde i någon mon minskas; om fördomen att betrakta läsning som ett arbete kunde undanrödjas; om sällskapslivet åtog sig att bearbeta litterära ämnen; om den klassiska skolbildningen gjorde den moderna litteraturen full rättvisa; om brödstudierna kunde förvandlas i fria studier» &c. &c. &c. – !

Sätt i stället för allt detta: Om nationens språk vore litteraturens och bildningens! – Då vet man äfven, hvad man »bör hoppas». Ingen nation har någonsin bevarat sin nationalitet genom att uppgifva sitt språk, genom att likasom rädda sitt andliga lif in i ett fremmande hus. Men finnes hos ett folk något, hvarigenom den är kallad att arbeta för mensklighetens allmänna utveckling, så finnes det endast sålunda, att nationen är sig sjelf, i sin egen andes djup har sitt fasta varande. Eljest »bör man hoppas» – *intet*.

## 108 ETT FÖRETAG, HVARPÅ ...

*Saima n:o 24 13. VI 1844*

Ett företag, hvarpå vi redan förut tagit oss friheten fästa uppmärksamheten, vore ett Mossodlingsbolag för Kuopio län. Gagnet af detsamma för det allmänna lär ingen betvifla. Att det äfven med omtänksam förvaltning för bolagsmännerna sjelfva kan blifva högst lönande, har Vasa mossodlingsbolag genom sitt exempel bevisat. Man har sagt oss, att föga någon jordegare i detta län skulle afträda ens den för företaget nödvändiga mark. Men det står ju ingenstädes skrifvet, att icke

jordegarene sjelfva skulle tillhöra bolaget. Frågan är ju endast den, att då hvarje enskild jordägare icke eger den förmögenhet, som erfordras för mossodlingar i större skala, så kan nödig kapitalstyrka endast derigenom vinnas, att flera förena sig till gemensam verksamhet. Få orter i landet kunna åt denna erbjuda ett för ändamålet mera lämpligt fält. Elfva tusen kvadratversts yta af mossor och kärr inom Kuopio län lofva ett sådant bolag varaktig verksamhet. Denna tid vore kanske äfven serdeles gynnsam för bolaget, då nya lån för betydligare jordbruksföretag Allernådigst blifvit beviljade och, såsom det synes, på ganska fördelaktiga villkor, nemligen med 2 P. C-s ränta och 3 P. C-s årlig afbetalning å kapitalet. Ville således någon fosterländsk och driftig man ställa sig i spetsen, så tvifla vi icke, att ju äfven personer ur den egentliga jordbrukande klassen både skulle lätt lära sig inse vigten af en sådan association och kunna beräkna dess välgörande inflytande.

## 109 ETT STYCKE DISKUSSION.

*Saima n:o 24 13. VI 1844*

Saimas ärade läsare hafva kanske stundom varsnat, huru än den ena än den andra Tidningen enständigt hos henne yrkat på »diskussion». Aldrig så litet af den sorten mena de skulle dock fordras äfven hos Saima för ett rätt fullkomligt broder-kåsupareskap. Men läsaren har kanske också gifvit akt på, hvori deras diskussioner bestå. Man grälar ett par veckor för att afgöra, hvilkendera parten säkrare räknar tänderna i den andras käft, om det ena eller andra likgiltiga ordet haft den eller den betydelsen, om en lika likgiltig siffra m. m. och allt detta endast för att å hvardera sidan hafva rätt. Ja ett på sitt sätt celebret blad har icke haft försyn att kalla sina anfall på nästans heder och ära för en »diskussion». Att diskussion bör angå sak, och en offentlig diskussion saker, för hvilka allmänheten kan hysa deltagande, detta tyckas vederbörande så helt och hållet hafva glömt, att man i en årgång förgäfvres söker något af denna art. Man skulle väl vara berättigad att anse den inbillskhet för nog inbiten, som tror det angå den läsande allmänheten, om t. ex. Morgonbladet, Borgå Tidning o. s. v. har rätt eller orätt, vet något eller platt ingenting. Också kunde man vara frestad anse det vetande stå på ganska svaga fötter, hvilket omfattar dylika tillfällen att breda ut sig, eller att försvara sin infallibilitet. Att »okunnighet» »bristande sakkännedom och eftertanke» m. m. vid sådana tillfällen äro älsklingstermer, det förstås af sig sjelf; ty här gäller icke saken, utan blott den anonyma, men dock så kända Red-s värda personlighet. Och det vore förskräckligt, om ett misstag skulle läggas honom till last – ty på hvad sätt kunde den store kände då dokumentera sin oerhörda öfverlägsenhet.

Men man skall icke beskylla oss, att vi icke låtit ursäkter gälla, der de finnas. I allt, hvad landets Tidningar innehålla, finnes ju intet yrkande för eller mot, intet sträfvande hit eller dit. Ett sjelfbelåtet lif i det oändligen lilla måste föda af sig småsinne och inbillskhet. Mot dessa finnes endast ett motgift, värma för sak. Men der ingen sak finnes, der kan också icke finnas värma – Alltså –

Såsom sagdt har äfven Saima varit hemsökt med diskussioner af detta slag från de värda kamraternas sida. Men öfvertygade, att svar på tal vore bortslösadt och skulle uttråka läsaren, hafva vi blott med skämt agat småsinnet. Endast Morgonbladet har det stora företrädet